

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 248 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 199 บัญญัติให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลอื่น โดยหลักเกณฑ์การเสนอปัญหาดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ยังคงกำหนดให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล โดยมาตรา 192 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คน ตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นกรรมการหลักเกณฑ์และวิธีการชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 248 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล การคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และหลักเกณฑ์วิธีการเสนอปัญหาเข้าสู่การวินิจฉัยของคณะกรรมการ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. 2542 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างศาล ใน 3 ลักษณะ คือ
 - 1) กรณีมีปัญหาว່าคดีอยู่ในเขตอำนาจศาลใด
 - 2) กรณีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถึงที่สุดระหว่างศาลขัดแย้งกัน
 - 3) กรณีอื่นที่อำนาจหน้าที่ระหว่างศาลขัดแย้งกันคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด
2. คณะกรรมการมีอำนาจออกข้อบังคับโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้
 - 1) วิธีการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ
 - 2) การพิจารณาของคณะกรรมการ
 - 3) การวินิจฉัยของคณะกรรมการ
 - 4) การอื่นที่จำเป็น

องค์ประกอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 4 คน ดังนี้

กรรมการโดยตำแหน่ง

- 1) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
- 2) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- 3) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร
- 4) ประธานศาลอื่น ในกรณีที่มีการจัดตั้งศาลอื่น (ปัจจุบันไม่มี)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) ผู้ที่ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนหนึ่งคน
- 2) ผู้ที่ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนหนึ่งคน
- 3) ผู้ที่ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด จำนวนหนึ่งคน
- 4) ผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านกฎหมายที่ใช้ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมของกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อ 1-3 จำนวนหนึ่งคน

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. 2542 มาตรา 18 ได้กำหนดให้เลขานุการศาลฎีกาเป็นเลขานุการคณะกรรมการ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามที่คณะกรรมการกำหนด เลขานุการศาลฎีกาจึงเป็นผู้มีหน้าที่บริหารงานธุรการของคณะกรรมการให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย

วาระการดำรงตำแหน่ง

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันประกาศรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในราชกิจจานุเบกษา

ถ้ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด หรือที่ประชุมร่วมของกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วแต่กรณี ต้องดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร็ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการคัดเลือกใหม่มีวาระอยู่ในตำแหน่ง 4 ปี นับแต่วันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา

ในระหว่างที่ยังมิได้คัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลง และยังมีกรรมการเหลืออยู่เกินกึ่งหนึ่ง กรรมการที่เหลือยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ต้องไม่เกิน 30 วัน

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือไม่เป็นกรรมการ หรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ
- ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา ลูกจ้าง หรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะคล้ายกันในบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือธุรกิจเอกชนในรูปแบบอื่น

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินอกจากจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. 2542 แล้ว มาตรา 9 ยังกำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระด้วยเหตุต่อไปนี้

- ตาย
- ลาออก
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- ถูกจำกัดโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6

.....